

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

XXXVIII. An Devs liberi arbitrij?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

Dico AD I. In appetenda beatitudine voluntas nostra in hac vita est libera, quoad Exercitium; quia potest eam appetere, & cessare ab appetendo: at libera non est, quoad Specificationem; quia non potest velle miseriam. Neque Beatis tollitur in cælis libertas per necessitatem non peccandi; quin confirmatur.

AD II. Vt beati habent necessitatem, quoad Specificationem; quia non possunt velle miseriam; nec ideo tamen priuantur libero arb. Ita Deus vult iustitiam ex necessitate, quoad Specificationem; quia non potest velle iniquitatem: nec ideo tamen non est liberi arb.

AD III. Aug. ibid. distinguit necessitatem in Vnam quæ facit, vt res non sit in potestate; qualis est necessitas moriendi: Inque Aliam, quæ facit rem non esse in potestate: Priorem ait pugnare cum lib. arb. at Posteriorē non. Et huius posterioris dat exemplum de vita Dei, præscientia Dei, potentia Dei, de quolib. arb. humano. *Necessitas ait, non facit vt opera lib. arbitrij non sint libera; sed cogit vt sint libera. Nō enim cadit illa necessitas super Opera, sed super modum. Non enim necesse est absolute, vt homo hoc velit, aut illud: sed est in eius potestate velle hoc aut illud, aut nō velle; tamen posito quod velit, necesse est cum liberè velle.*

AD IV. Loquitur de necessitate Conditionata, quæ non repugnat libertati, vt Absoluta. Sic arbor mala, dum est mala, non potest bonos fructus facere: ita & voluntas, dum vult malè, necesse est vt faciat malum, sed libere.

AD V. S. Thomas loquitur de voluntate simplice; non vt est principium electionis. Itemque de coactione vt est determinatio ad vnum, siue necessitas.

QVÆSTIO XXXVIII.

An DEVS sit liberi arbitrij?

LUTHERVS in assert. art. 36. adprobat sententiam Wicleffii, dicentis, *Deum non posse facere, nisi ea quæ facit; Omniaque ex necessitate absoluta euenire.* BUCERVS lib. de Concordia. Ecce tradit, Deum necessariò agere, quicquid agit, nec posse aliter facere.

CALVINVS Inst. I. c. 16. §. 3. *Sanè omnipotentiam sibi vendicat; ac deferri à nobis vult Deus; non qualem Sophista, Papista, fingunt, otiosam, & ferè sopitam, sed operosam. Infra: Ideo censetur Omnipotens, non quod possit quidem facere; cesset autē sed quia. &c.* Carpit nos docentes, Deum multa posse facere, quæ non facit; & posse multa non facere, quæ facit; ideoque propriè liberum esse.

SVADENT istis. I. Arbitrij libertas in eo est, vt possit quis velle & non velle; hocq; nō illud: at istud repugnat Immutabilitati Dei.

2. Voluntas Dei & Sapientiæ conformis: sed hæc non potest non iudicare id esse melius fieri, quod re ipsa fieri melius est: ergo nec voluntas non potest non idem eligere.

3. Velle Dei est necessarium; quia est idem quod esse Dei. ergo non est liberum.

4. DEVS ab æterno voluit omnia quæ fecit, facit, facturusest; ergo iam determinatus est ad vnum, nec aliud velle potest.

5. Inde terminatio imperfectionem significat: non ergo locum habet in Deo.

6. Si DEVS posset facere, quod non facit; haberet potentiam passivam & otiosam: quod absurdum.

AVTOR. I. DEVS est liberi arbitrij vnde quaque; fecitque hominem ad imaginem & similitudinem suam.

1. Sic Scriptura in meo *Antichristo*
p. 4. q. 21.

2. Huc

2. Huc conuenit S. Patrum consensus: Greg. Naz. Nyss. Amb. Aug. in Enchir. c. 95. *Tunc videbitur, quam multa possit Deus, & non velit: nihil autem velit, quod non possit.*

3. Ratio 1. Deus est causa efficiens omnium intelligentiarum ac rerum: ergo voluntate, non necessitate operatur. Cur enim tot essent Intelligentiæ, & non plures; virtutis tantæ, nec maioris, minorisue: &c.

2. Quia Deus est infinitus; ergo potest & plura & perfectiora facere; quâ fecit.

3. Si ex necessitate, non liberè faceret omnia Deus; frustra ei preces, aræ, sacraque fierent propitiando: at communis naturæ instinctus hæc docuit omnes gentes.

4. Denique homo est liberi arbitrii; ergo & Deus.

II. *NOTA ex D. Th. q. 24. de Verit. art. 3.* Posse velle bonum & malum, nō est simpliciter Arbitrii, nec de essentia eius: sed ut id est in natura creata ex nihilo, ac proinde defectibili: Sed sat est libero arbitrio, habere optionem & electionem rerum diuersarum. Et hæc libertas non conuenit Deo, Angelis, Beatis: posse eligere malum, imperfectio est. Idem est de Posse mutare actus Volendi & Nolendi: Hæc enim sunt creatæ naturæ, non Arbitrii simpliciter. 2. *Velle Dei* dupliciter capitur: 1. *Absolute*, ut est idem quod esse Dei: Sic est necessarium, non liberum. 2. *Obiectiue*, ut dicit ordinem ad obiectum *Intrinsicum*, scil. ad Dei sapientiam, potentiam. &c. Sicque est idem cum Esse Dei: Vel ad *Extrinsicum*, sc. ad res creatas;

sic liberum est, non necessarium. *Quia* Deus non potest non velle suam essentiam: potest autem non velle res creatas. *Vel*: Deus vult amatq; seipsū necessariò: alia verò liberè: *Quia* velle Dei non necessariò terminatur ad hanc rem vel illam: quia res non sunt Deo necessariæ; suntque ex hypothesi appetibiles, quâ sc. Dei gloriam manifestant.

Dico Ad I. Velle, & non velle in Deo non significat mutationem actus; sed quod terminetur, vel non terminetur ad tale obiectum: itaque in hoc ut creato, non in Deo fit mutatio.

Ad II. Conformitas Sapientiæ diuinæ cum Voluntate non importat necessitatem: *Quia* Eph. 1. *Deus operatur omnia secundū Consiliū voluntatis suæ.*

Ad III. Velle Dei est necessarium quoad actum volendi; at non quoad ordinem ad creaturam.

Ad IV. Actus voluntatis diuinæ determinatus est absolute in se; sed non obiectiue; Et hoc modo, non illo, potest se aliter habere.

Ad V. Indeterminatio oritur Vel ex causa, in actum exire potente; Vel ex effectu, non habente necessarium ordinem ad causam; Illa non est in Deo, sed in iis, qui rem non perfectè cognoscunt, ideoque deliberant: Hæc dicit perfectionem in causa, ut in dependente ex Effectu.

Ad VI. Potentia passiuæ nondum est reducta in actum, unde & ab actu distinguitur: at Dei potentia, cum sit Diuina Essentia non distinguitur ab actu; sed est purus actus; ideo nulla passiuæ potentia inesse Deo potest.

h

IV. Ds